

Prof.univ.dr. Daniela Buzoianu,

Prorector al Universității Petrol-Gaze din Ploiești

LAUDATIO

Pentru Domnul prof.univ.dr. Marin Dinu, cu ocazia acordării titlului de **Doctor Honoris Causa** al Universității Petrol-Gaze din Ploiești

Domnule Președinte al Senatului Universității Petrol-Gaze din Ploiești,

Domnule Rector,

Stimați membri ai Senatului,

Prețuiți oaspeți,

Dragi studenți,

Sunt deosebit de onorată să prezint concluziile Comisiei de Laudatio constituită de Universitatea de Petrol-Gaze pentru a evalua contribuția științifică a Domnului prof.univ.dr. Marin Dinu.

Vreau de la început să precizez că membrii Comisiei de Laudatio, aflați de față în prezidiu și în sală, reprezentând mai multe universități, susțin în unanimitate cu argumente ducerea la îndeplinire a punctului 5 din Hotărârea nr. o8 din 22 iunie 2017 a Senatului UPG prin care s-a aprobat propunerea Facultății de Științe Economice de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa domnului prof.univ.dr. Marin Dinu.

Mărturisesc că a fost o muncă desfășurată nu doar ca obligație, ci și cu satisfacții deosebite de a fi surprins realizările unei personalități a învățământului și științei economice din țara noastră care face cinste universității unde s-a format și a lucrat peste patru decenii, Academia de Studii Economice din București, onorând tradiția ei seculară.

Dumneavoastră aveți la dispoziție biografia profesională și publică a domnului Marin Dinu și vă puteți face singuri o părere despre probele care susțin concluzia Comisiei de Laudatio. Prezentarea datelor esențiale ale activității profesionale, didactice, manageriale, științifice și de reprezentare publică sunt în sine edificatoare pentru concluzia noastră favorabilă.

Broșura editată de UPG cu prilejul acestui eveniment conține Curriculum Vitae și vă invit să parcurgeți paginile acestuia. De aceea consider că este mai relevant și în egală măsură util să vă prezint pe scurt principalele concluzii și remarci pe care Comisia de Laudatio le-a făcut cercetând contribuția științifică și activitatea publică a domnului Marin Dinu.

Dragi prieteni,

Trebuie să spun deschis că ne aflăm în prezența unei personalități didactice și științifice din eșalonul de aur pe care învățământul economic românesc l-a avut în timp. Doar dacă luăm în calcul publicistica științifică și activitatea editorială și considerăm că ar fi elemente consistente pentru a ne întemeia susținerea noastră. Desigur, contează și aspectele formale, cantitative, care sunt cu asupra de măsură prezente, dar Comisia a considerat că în acest caz merită să scoată în evidență și să analizeze fondul contribuției.

Ceea ce ne-a atras atenția și ne-a determinat să procedăm în acest fel este ceva mai rar, dar cu atât mai important, o linie de continuitate tematică deschisă de la prima încercare a oricui de a da proba pregătirii superioare, lucrarea de licență, până la ceea ce aveți în mână, cartea cu textul disertației extinse a laureatului nostru. Puține exemple pot să fie date în privința consecvenței tematice pe o așa durată.

Putem spune că profesorul Dinu a urmat o magistrală analitică pe care găsim o radiografie amănunțită a condiției științei economice, poate singura prin amploarea cercetării într-o specialitate și ea rară, de epistemologie și metodologie economică.

Practica teoretică și teoria practică

Ceea ce distinge efortul analitic de peste patru decenii în acest domeniu interesat de statutul epistemic al celei mai proeminente științe socioumane, care este Economia/Economics, este calitatea pregătirii de specialitate a cercetătorului, posesor al unei culturi economice asimilată în contextul fondului principal de idei al complexului de științe numite sociale. Parcurgeți paginile Disertației tipărite, care nu o simplă broșură evenimentială, ci o carte în adevăratul sens al cuvântului, și vă veți convinge de acest adevăr: scriitura domnului Marin Dinu este reflexul unei culturi care excede specialității.

Ceea ce este demn de menționat este modul în care înțelege autorul să explice ideile și să formuleze argumentele și contraargumentele discursului prin apelul la asocieri de perspective fără să fie vorba de încifrare, de construcții verbale eflorescente, ci de un limbaj bogat care esențializează sensul, care invită direct la ceea ce contează în orice context cât de complex ar fi acesta.

Analizând opera publicistică a profesorului Dinu am putut constata că tocmai linia de bază a cercetărilor i-a dat posibilitatea să realizeze lucrări memorabile de analiză și a fenomenelor reale.

Confirmarea acestui aspect este dată de faptul că o astfel de lucrare „*Economia României. Întreprinderile Mici și Mijlocii. Cu ce ne integrăm?*” a primit premiul „Petre S. Aurelian” al Academiei Române, cel mai important pentru cercetarea economică românească. Iar dacă menționăm că ne aflăm în situația puțin obișnuită pentru tradiția premiilor celui mai înalt for științific al țării, Academia Română, de a se fi acordat al doilea premiu, de astă dată „Virgil Madgearu”, unei alte lucrări, „*Răzbușnarea trecutului. Capitalismul în cinci luni postdecembriste*”, cu același nume pe copertă, este pe deplin ilustrativ pentru valoarea reflecțiilor colegului nostru.

Ne aflăm, deci, în prezența unei opere cu deplină confirmare a calității științifice, ceea ce ne întărește convingerea că ne-am alăturat corect recunoașterii unor realizări cu adevărat de excepție.

A fi în linia tradiției academice a ASE este și un risc, și un avantaj. Riscul este să reiei pur și simplu ce au făcut înaintașii, să repeți ideile lor, avantajul este că poți să profiți, recurgând la o parafrază la Keynes, de înălțimea lor pentru a ajunge să fii vizibil mereu. Profesorul Dinu a eliminat cu inteligența scrierilor lui riscul, a umplut rafturi de bibliotecă, și ca autor, și ca editor, dar a și dus mai departe ceea ce a fost ilustrativ pentru universitarii din trecut: cercetarea asupra fundamentelor științei economice și căile prin care știința funcționalizează realitatea în care trăim.

Viziunea asupra științei economice

Viziunea cercetătorului Dinu asupra științei economice este consecventă cu efortul de a o feri de rătăcire conceptuală și de rupere de cadrul teoretic specific științelor socioumane. Când formulează cele mai surprinzătoare argumente că în exercițiul teoretic al științei economice trebuie să nu se uite nicidecum faptul că fenomenul economic este esențialmente fenomen uman, profesorul Dinu ne invită să centrăm întotdeauna cunoașterea economică pe adevăratul scop al acțiunii economice, omul real și starea lui de bine. Aspectele materiale sunt importante, avuția este consecința fundamentală a oricărei acțiuni economice, dar și mai important este ca orice efect să se subsumeze omului, să fie și să se valideze ca efect de bunăstare.

Veți spune că este vorba de o pledoarie exagerată, că până la urmă se întâmplă să fie evidentă finalitatea acțiunii economice. Nimic mai înșelător, în perioade lungi, subliniază profesorul Dinu, a prevalat viziunea că economia este un mecanism de producere a avuției, că omul este parte a acestui proces, că se supune neputincios regulilor de fier ale

pieței ș.a.m.d. În formularea proprie autorului, economia a tânjit mult timp – și încă o mai face - să fie o Fizică a naturii umane. Omul este, în acest mod de a vedea știința economică, o resursă oarecare, chiar una consumabilă. Cumva semnificativ ni se arată că viziunea dominantă în știința economică este cu susul în jos, iar acest lucru schimbă miza fenomenului economic, deturneză rostul acțiunii economice.

Concluzia subiacentă studiilor profesorului Dinu este că natura economicității are sens doar când rămâne strict legată de universul de așteptări ale omului, când pleacă, prin motivații și prin desfășurare, de la om și se întoarce la om prin efecte de bunăstare. Etapele intermediare finalității pot fi văzute sub aspect tehnic, ca utilizare performantă de resurse pentru rezultate materiale, dar niciodată finalitatea ultimă a acțiunii economice nu poate contraveni condiției umane și naturii umane.

La drept vorbind, această viziune întărește percepția că economia presupune calcul, dar calculul este al omului și are funcția de a servi starea de bine a omului.

Vecinătățile științei economice

O preocupare a profesorului Dinu, și aceasta înnodând firul cercetării cu cel al înaintașilor, între care amintim pe academicianul Nicolae N. Constantinescu, căruia i-a fost student, colaborator și editor, este să cerceteze rătăcirile metodologice și epistemologice ale științei economice. În opinia multora este vorba de o problemă pe nedrept scoasă din agenda cercetătorilor, de unde, cu siguranță, decurge slaba utilitate a multor studii publicate în ultimele decenii.

În cercetarea economică, asemenea tuturor domeniilor cunoașterii, sunt decisive coerența și consistența înțelegerii și explicării fenomenelor, ca și recurgerea la metodologia adecvată decelării acestor fenomene. Fără a scoate în evidență legătura cu temeiul natural al fenomenelor economice și de a judeca concluziile cercetării în raport cu consecința corectă a acțiunii economice pe terenul teoriei apar fanteziile. Aici se ascunde pericolul creării de utopii, care știm, cum spune profesorul Dinu, duc la deformarea realității, la distopii.

Într-un fel clar se atrage atenția în privința responsabilității în studiile de economie, principiul de bază fiind, cum formulează laureatul nostru, unul ce trebuie conștientizat, căci realitatea a ajuns astăzi să fie expresia directă a teoriei economice, via politici economice inspirate de aceasta. În opinia profesorului Dinu este vorba în acest caz de re-proiectarea conceptuală a științei economice pornind de la compatibilizarea înțelegerii obiectului de studiu în cadrul mai larg, dar și suplu al științelor surori, cele socioumane.

Proba de foc pentru această întoarcere acasă a științei economice este să mizeze în explicații pe reglatorul fenomenelor umane, care este o formă de urgență a tuturor simțurilor omului, adică bunul-simț, cu forma lui socială, simțul comun. În acest fel știința economică poate să facă față nevoii de a avea contact direct cu mersul lucrurilor concrete, de a presupune în sens propriu gestiunea experimentului, fără să fie obligată să introducă viața economică în laborator.

În felul acesta știința economică se asigură de coerență cu specificul obiectului ei, economicitatea fiind forma randamentală a fenomenului uman, dar și se asigură de coerență contextuală, cu cunoștințele proprii tuturor științelor socioumane. Doar așa, susține profesorul Dinu, știința economică depășește nevrozele cantitativiste și materialiste, principiile excluzive și metodele inadecvate cercetării fenomenelor vii. Reproiectarea conceptuală, stăruie domn profesor, ar repune ca țintă prevalentă a cunoașterii fenomenelor economice ca forme speciale ale fenomenului uman exact starea de bine a societății.

Toate celelalte obiectivele studiate de știința economică, de la eficiență și profit, la creștere și stabilitate, nu sunt altceva decât instrumente pentru scopul esențial al acțiunii economice, asigurarea stării de bine a societății.

Diferențiale, referențiale și perspective

Un capitol al cercetărilor laureatului se referă la perspectiva din care ne uităm la realitatea economică și varianta în care concepem că funcționează ceea ce analizăm. Fizicienii știu, desigur, despre ce este vorba, tema observatorului în înțelegerea fenomenelor fizice reprezentând o zonă de dezbateri provocatoare. Istoric vorbind, știința economică s-a format în corpul turbulent al Filosofiei Naturale, la primii săi pași părea că este interesată de sentimentele morale, cum a probat Adam Smith cu prima sa mare lucrare, ca apoi să intre sub influența epistemică a Mecanicii, de asemenea probat de Smith prin a doua sa lucrare, „*Avuția Națiunilor*”.

O lungă perioadă, care încă nu s-a încheiat, știința economică s-a uitat la fenomenul economic ca la un mecanism, omul însuși fiind o parte a lui. Dar, observă profesorul Dinu, fenomenul economic fiind fenomen uman nu poate fi înțeles ca un mecanism decât doar cu o simplificare monstruoasă, ar însemna că fenomenul economic nu aparține unei ființe vii, cu sentimente, gânduri și proiecte, ci unei închipuiri, adică exact ceea ce s-a întâmplat cu crearea lui homo economicus.

Or, o știință socioumană nu se referă la fantasmă, la ființe ireale, viața nu se simplifică prin reducere la absurd. Tocmai această absurditate trebuie ocolită de știința economică. Pentru a face acest lucru, colegul nostru consideră că adevărata, corecta perspectivă din

care ne uităm este alta, nu cea a percepției realității ca un mecanism, ci aceea în care vedem un peisaj, complex, dar viu, cu condiționări naturale și în care funcționează proiectele omului, inclusiv cel dedicat bunăstării sale. Piața însăși este expresia relațiilor inter-individuale motivate de utilitate și randament, nu un mecanism implacabil care domină sau comercializează viața.

Peisajul este cercetat din varii unghiuri de vedere, care diferențiază știința economică în multiplele ei discipline, în corpuri teoretice complementare din perspectivă micro și macro sau teoretizări speciale din punctul de vedere al mediului natural (Ecologia), ale legii (Economia Instituțională), al puterii (Economia Politică), al naturii umane (Economia Comportamentală), al gospodăriei (Economia Naturală), al lumii (Economia Globală). Aspectele instrumentale sunt aprofundate prin discipline care au dezvoltat profesii și specializări prin care realitatea este în detaliu ajutată să fie funcțională, să rămână în trendul dezvoltării, în zona echilibrului materiale și financiare, unde trebuie să se satisfacă așteptările oamenilor, să se împlinească nevoile de trai și de confort.

În ansamblul lui peisajul este înțeles prin asocierea de către știința economică și ramurile sale de business a cunoașterii realizată de Biologie, Psihologie, Sociologie, Antropologie, de Etică și Drept, de Informatică și Științele Tehnice etc. Este, spune domnul profesor, saltul necesar pe care-l face știința economică pentru a realiza alianța cu științele centrate pe viață și pe fenomenul uman tocmai pentru ca noi să avem cunoștințele adecvate să asigurăm permanent condițiile ca viața și fenomenul uman să atingă starea de bine. În general autismul sau blocarea transferului de cunoștințe în sistemul științelor socioumane este cel mai mare risc pentru natura umană.

Provocările schimbării societale

Facem trimitere la reflecțiile profesorului Dinu asupra tranziției postcapitaliste și la globalizare considerând că acestea sunt nu doar reprezentative, ci și inovative. Nu cred că greșim când menționăm că cercetătorul Dinu s-a poziționat în miezul teoretic al proceselor transformationale care privesc țara și lumea, tranziția la economia de piață și integrarea în Uniunea Europeană, ca provocări pentru România, și globalizarea, ca formulă de depășire a adversităților lumii de azi. În cărțile profesorului Dinu pe aceste teme – nu puține și nu de serviciu, chiar dacă au, unele, destinație strict didactică – contează înțelegerea finalității ansamblului proceselor transformationale care dau substanță tranziției și globalizării.

Motivul acestei perspective, care riscă să fie percepută ca fiind eminentă teleologică, este să se realizeze că adeseori schimbarea nu-și atinge scopurile - și trebuie identificat de ce - altele este deturnată de evenimente exogene, și iar trebuie știut cum se întâmplă

aceste răsturnări de sens. De aceea , în cazul cercetării tranziției, domnul Marin Dinu consideră că fundamental este, între altele, să stabilim cum memoria socială influențează direcția schimbării, fie cea precomunistă, fie cea postcapitalistă, adică una mai veche, alta mai recentă. Acest mod de centrare pe factori aparent neimportanti pentru unii l-a ajutat să concluzioneze corect în legătură cu viteza și durata tranziției, ca și cu măsurile de corecție pentru ca tranziția postcomunistă să fie exact ce trebuie în sens de progres.

Un exemplu de concluzie este că tensiunile din memoria socială au amânat finalitatea racordării noastre la capitalismul de secol XXI, pe de o parte acționând memoria trecutului precomunist, a capitalismului interbelic, care pe calea metodei restitutio în integrum a subrezit inovarea antreprenorială, pe de altă parte acționând memoria postcapitalistă, a comunismului de import, care pe calea paternalismului a zădărnicit înclinația antreprenorială.

În concepția profesorului Dinu tranziția postcomunistă ar fi trebuit să fie mai întâi și decisiv o problemă de inovare antreprenorială, care să fi cuplat economia la trendurile actuale ale capitalismului și ale celei de-a patra revoluții industriale și apoi să se fi rezolvat, creativ și în respectul dreptății, așteptările legate de trecut. Calea capitalistă presupune esențial efortul de a crea și înmulți capitalul, nu rezumarea tranziției la o formulă de împărțire a acumulărilor trecutului după criterii non-economice, de transfer fără echivalență sau fără limite ale valorii juste.

Ținem să atragem atenția că analizele profesorului Dinu pe aceste probleme rămân permanent în zona aserțiunilor argumentate, susținute de contextualizări unde referințele sunt de proveniență rațională, constituie un exemplu de cum pot fi abordate aspecte fierbinți ale realității fără să predomine abordarea emoțională, prea mult prezentă în comunicarea publică.

La fel concluzionează profesorul Dinu și în privința globalizării , care dacă o vom privi dintr-o perspectivă lejeră ne complică problema identității, vezi migrația economică, ca și în privința aproximării globalizării în care suntem angajați, integrarea europeană, care ne rezolvă aspectele de dezvoltare doar utilizându-ne pe deplin propriile resurse, adică, trimitând la un subtitlu de carte evocat mai sus, să avem cu ce ne integra. Pledoaria este și aici curată, are vigoarea bunelor intenții, este destinată nevoii de a limpezi strategii, fără să ocolească punerea punctului pe i.

Semnificativ este că analizele destinate globalizării, pe lângă faptul că atrag atenția asupra complicațiilor în acțiune și atitudine ce vin din faptul că este vorba de o problemă de ordine a lumii, susțin adevărul legat de urgența definirii viziunii naționale. Este

fundamental, susține domnul profesor, la modul în care destinul nostru este fundamental, să conștientizăm la nivel de masă critică că suntem în fața unei alegeri urgente: între *a ne globaliza*, pregătind aliniamentele proprii, economice înainte de toate, prin care se face trainic așa ceva sau *a fi înglobați* în structuri unde rostul nostru ar fi de a popula coada cometei globalizării.

Managementul universitar și activitatea publică

Dorim să evocăm pe scurt un aspect la fel de proeminent din biografia laureatului nostru, implicarea în activitatea administrativă și didactică din învățământul superior, ca și participarea la decizia publică, la nivelul profesiei, dar și al țării. Domnul Dinu a fost decan, director de departament, membru al senatului ASE, este de ani buni în conducerea Asociației Generale a Economiștilor din România și al altor organizații de reprezentare profesională, a fost jurnalist și editor, a fost senator, secretar și vicepreședinte al Senatului României, este de aproape un deceniu în conducerea Băncii Naționale a României.

Putem spune fără să fim contraziși că domnul Marin Dinu a ales să se dedice, în armonie cu profesia de dascăl și de cercetător științific, condiției publice a breslei economiștilor, să-și asume funcții publice de mare importanță, toate sub semnul răspunderii pentru lucru cinstit și bine făcut. Nu încapе îndoială că experiența extra-profesie și activitatea academică s-au stimulat reciproc în atingerea performanței, sunt în cazul acesta un tot armonios, nicio latură nu a stânjenit-o pe o alta.

Este o reușită meritorie, desigur, dar mai relevant este exemplul că se poate acest lucru, că se ajunge, iată, la expertiză profesională și la prezență publică performantă, iar acest lucru nu este unul oarecare dacă ne uităm la ce se întâmplă în ultimul timp.

În fine, o mențiune separată merită efortul domnului profesor de a fi inițiat și condus o publicație economică deschisă tuturor perspectivelor de cercetare din spectrul științei economice și al evaluărilor empirice, *Theoretical and Applied Economics*, regăsită consistent în multe biografii științifice ale universitarilor în ultimii douăzeci de ani.

De aceea spunem că prețuim activitatea de universitar a domnului Marin Dinu și considerăm că trebuie să-l onorăm și pentru ceea ce face pentru prestigiul profesiei noastre dincolo de aulă și amfiteatru.

Stimați colegi,

Analiza pe care Comisia de Laudatio a fost mai extinsă, am ales să vă prezint ceea ce s-a considerat că este lămuritor pentru fiecare și esențial pentru ca decizia universității noastre de a acorda titlul de Doctor Honoris Causa domnului prof.univ.dr. Marin Dinu să

fie deplin justificată. Sunt membri ai comisiei care țin să aducă sublinieri în susținerea deciziei.

Felicit și personal pe domnul profesor Dinu și-i urez să aibă întreaga disponibilitate și deschidere și în proaspăta calitate de membru al comunității noastre academice.

Mulțumesc pentru atenție!